

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” – БЛАГОЕВГРАД
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ”

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д.пс.н. Майяна Милчева Митевска,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

ОТНОСНО: дисертационен труд на
КОНСТАНТИНА ДИМИТРИОС ГАДЗИОРА
на тема

**„ВЛИЯНИЕ НА КУЛТУРАТА ВЪРХУ НАГЛАСАТА КЪМ ЖИВОТА НА СТАРИТЕ
ХОРА: СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ МЕЖДУ ГЪРЦИЯ И БЪЛГАРИЯ“**

за присъждане на образователна и научна степен “доктор”
Област на висше образование: 3. Социални, икономически и правни науки,
Професионална област: 3.2 Психология,
Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология”

Научен ръководител:
проф. д-р Иванка Асенова

Становището е възложено по решение на Научното жури, определено със Заповед на Ректора на Югозападен Университет „Неофит Рилски” – Благоевград.

Дисертационният труд е обсъден на заседание в Катедра „Психология“ към Философски факултет при Югозападен Университет „Неофит Рилски” – Благоевград и е насочен за защита пред Научно жури.

Световната здравна организация определя грижите за възрастни хора като „подход, който подобрява качеството на живот на възрастните хора и техните семейства” (СЗО, 2010 г.). Системите за финансова и социална защита трябва да вземат предвид правото на човека на грижи.

От съдържанието на дисертационния труд става ясно, че докторантката отлично познава състоянието на разработвания проблем. Прави впечатление задълбочената ѝ и критична оценка на състоянието на процесите, съпътстващи оценката на нагласата към живота. Въз основа на оценката на състоянието на основните му компоненти: психичен дистрес, психично благополучие, удовлетворение от живота, жизнена ориентация и цел в живота се извеждат конкретни обосновани заключения. Авторката е приложил методология и е избрал методика, адекватна на изследваната проблематика и заложената тема. Използвани са съвкупност от подходи и аналитични инструменти за оценка, анализ и прогнозиране: Скалата за общо благополучие на Heubeck & Neill (2000); Скалата на Diener за удовлетвореност от живота (SWLS) (Diener, 1984); Тестът за жизнена ориентация на Schier, Carver & Bridges – преработен (LOT-R) (1994); Тестът за целта на живота на Crumbaugh & Maholick’s (тест PIL) (1964).

В увода докторантката е описала обхвата на изследването и е посочил причините, които са го подтикнали към разработването на подобна проблематика. За да постигне целта на своето изследване авторката се насочва към разкриване на:

- Култура и културни различия в перцепцията и нагласата на възрастните хора към остаряването.
- Нагласи – определение, генезис, характеристики, функции.
- Психично благополучие – теоретична концептуализация.
- Цел в живота – теоретична концептуализация.
- Житейска ориентация.

- Удовлетвореност от живота.

В резултат от прилагането на избрания подход авторката решава систематично своите научни задачи. Практическата значимост на изследването се изразява в обогатяване на съществуващите изследвания в областта на междудисциплинните проучвания, на теорията и практиката на културните нагласи. Проучването на проблема е в пряка връзка и с осъществяването на ефективни комуникации в обществото и оптимален културен обмен.

Константина Димитриос Гадзиора е развила разсъжденията си в три глави и заключение. Дисертацията съдържа 160 страници съдържателно обособени в изводи, приноси, библиография и приложения. Библиографията съдържа 165 заглавия на латиница. Разработката е онагледена с 48 таблици.

Съдържанието на дисертационния труд ѝ е позволило не само да обхване проблемите в широка степен на тяхното проявление, но и в тяхната дълбочина, което логично е породило извличането на латентни фактори които обясняват анализирания процес.

Смятам, че в дисертационния труд има сериозни научни и научно-приложни приноси. Приемам формулираните от докторантката приноси като нейни лични постижения.

- Създаден е литературен обзор на съвременните теоретични концепции и резултати от емпирични изследвания относно стареенето, старостта и нагласата към живота на възрастните хора, отразено в нивата на психично благополучие и психичен дистрес, цел в живота, диспозиционен оптимизъм и удовлетворение от живота.

- Разкрити са нови аспекти на механизма за оценка на значението на културата за формирането на нагласата към живота на възрастните хора.

- Създадени са нови модели за анализ на преимуществата и недостатъците на възможните варианти за финансиране на проекти за реализиране на публично-частно партньорство чрез Европейската инвестиционна банка, чрез други финансови инструменти и при съфинансиране от частен партньор.

- Създаден е нов подход за оценка на качеството на живот.

- Разработен е оптимален модел за свързани с културата различия в ефекта на фактора „условия на живот“.

В дисертационния труд на Константина Димитриос Гадзиора не открих опити за използването на чужди научни резултати, без позоваване или цитиране.

Представени са четири публикации по темата на дисертацията, като единствен автор и съавтор, което показва, че по отношение на минималните национални изисквания по групите показатели за образователната и научна степен „доктор“ Константина Димитриос Гадзиора ги притежава. Списъкът на научните публикации на докторантката показва, че са отразени основните моменти от дисертационното изследване и че те своевременно са получили необходимата публичност.

Авторефератът е разработен в съответствие с установените в Университета традиции. Той пълно и точно отразява най-важните моменти от дисертационния труд и на него може да се гледа като на самостоятелно научно произведение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват и на специфичните изисквания на ЗРАСРБ.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘ДОКТОР’ на **КОНСТАНТИНА ДИМИТРИОС ГАДЗИОРА** в Професионално направление 3.2. „Психология“ Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

29. 05. 2023 г.

Изготвил становището:

проф. д.н. Майяна Митевска

SOUTHWEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI" - BLAGOEVGRAD

FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

STANDPOINT

by Prof. Mayiana Milcheva Mitevska, D.Sc
Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

ABOUT: dissertation work of
CONSTANTINA DIMITRIOS GADZIORA
on the subject of

**"THE INFLUENCE OF CULTURE ON ELDERLY PEOPLE'S ATTITUDES TO LIFE: A
COMPARATIVE STUDY BETWEEN GREECE AND BULGARIA"**

for the award of the degree of Doctor of Education and Science
Field of higher education. 3 Social, Economic and Legal Sciences, Professional
field: 3.2 Psychology,
Doctoral Programme: "Educational and Age Psychology"

Scientific supervisor:
Prof. Ivanka Asenova, PhD

The opinion was commissioned according to the decision of the Scientific Jury appointed by the Order of the Rector of Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The doctoral dissertation was discussed at a meeting of the Department of Psychology at the Faculty of Philosophy at Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad and was directed for defense before a Scientific Jury.

The World Health Organization describes elderly care as "an approach that improves the quality of life of older people and their families" (WHO, 2010). Financial and social protection systems must take into account the human right to care.

From the dissertation content it is clear that the doctoral candidate has an excellent knowledge of the state of the problem. Noteworthy is her thorough and critical assessment of the state of the processes accompanying the assessment of attitude to life. Based on the assessment of the state of its main components: psychological distress, psychological well-being, life satisfaction, life orientation and purpose in life, specific justified conclusions are drawn. The author has applied a methodology and has chosen a method adequate to the research problem and the set topic. A range of approaches and analytical tools have been used for assessment, analysis and prediction: the Heubeck & Neill General Well-being Scale (2000); Diener's Satisfaction with Life Scale (SWLS) (Diener, 1984); Schier, Carver & Bridges' Life Orientation Test-Revised (LOT-R) (1994); Crumbaugh & Maholick's Purpose in Life Test (PIL test) (1964).

In the introduction, the PhD student has described the scope of the study and indicated the reasons that prompted him to develop such a problem. In order to achieve the aim of her research the author set out to uncover:

- Culture and cultural differences in older people's perceptions and attitudes to aging.
- Attitudes - definition, genesis, characteristics, functions.
- Mental well-being - a theoretical conceptualization.
- Purpose in life - theoretical conceptualization.
- Life orientation.
- Life satisfaction.

As a result of the application of the chosen approach, the author systematically solves the scientific tasks. The practical significance of the study is expressed in the

enrichment of existing research in the field of palliative care, the theory and practice of cultural attitudes. The study of the problem is also directly related to the implementation of effective communications in society and optimal cultural exchange.

Constantina Dimitrios Gadziora has developed her reflections in three chapters and a conclusion. The dissertation contains 160 pages of content divided into conclusions, contributions, bibliography and appendices. The bibliography contains 165 titles in Roman alphabet. The thesis is illustrated with 48 tables.

The content of the dissertation has allowed not only to cover the problems in a wide degree of their manifestation, but also in their depth, which logically led to the extraction of latent factors that explain the analyzed processes.

I consider that the dissertation has serious scientific and applied contributions. I acknowledge the contributions formulated by the doctoral candidate as her personal achievements.

- A literature review of current theoretical concepts and empirical research findings on aging, old age, and attitudes toward life in older adults as reflected in levels of psychological well-being and psychological distress, purpose in life, dispositional optimism, and life satisfaction is created.

- New aspects of the mechanism for assessing the importance of culture in shaping attitudes to life in older people are revealed.

- New models have been developed to analyse the advantages and disadvantages of possible options for financing public-private partnership projects through the European Investment Bank, other financial instruments and co-financing by a private partner.

- A new approach to quality of life assessment has been developed.

- An optimal model is developed for culture-related differences in the effect of the "living conditions" factor.

In the dissertation work of Constantina Dimitrios Gadziorra I found no attempts to use other people's scientific results without reference or citation.

Four publications on the topic of the dissertation are presented, as the sole author and co-author, indicating that in terms of the minimum national requirements of the

groups of indicators for the degree of Doctor of Education and Science, Constantina Dimitrios Gadziora possesses them. The list of the PhD candidate's scientific publications shows that the main points of the dissertation research have been reflected and that they have received the necessary publicity in due time.

The abstract is developed in accordance with the established traditions of the University. It fully and accurately reflects the most important points of the dissertation and can be viewed as an independent scientific work.

CONCLUSION: The doctoral dissertation contains scientific and applied results, which represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and its implementing regulations. The presented materials and dissertation results also fully comply with the specific requirements of the LDASRB.

For the reasons stated above, I confidently give my positive assessment of the research presented by the dissertation, the abstract, the results and contributions, and propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree 'DOCTOR' to **CONSTANTINA DIMITRIOS GADZIORA** in the Professional field 3.2. "Psychology" Doctoral Program "Educational and Age Psychology".

29. 05. 2023

Prepared the standpoint:

Prof. Mayiana Mitevska, D.Sc